

Nr 137.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 1 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—14:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1946.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om pension eller understöd åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. och erinrar därvid till en början om vad i fråga om grunderna för bestämmande av pensionsbeloppen anförts vid anmälan inför Kungl. Maj:t av propositionen nr 72 till innevarande års riksdag; och anför föredraganden vidare.

1:o.

Kanslibiträdet å Aspelands och Handbörds domsagas kansli Anna Charlotta Constance Börjeson. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Börjeson är född den 5 maj 1880 och således inemot 66 år gammal; att hon under åren 1906—1914 i hemmet utfört renskrivningsarbete för Aspelands och Handbörds domsagas räkning, varvid arbetstiden uppgått till i medeltal 7 timmar varje vardag;

att hon därefter med undantag av $3\frac{1}{2}$ månad varit anställd å nyssnämnda domsagas kansli såsom biträde med heltidstjänstgöring;

att den tid, varunder hon utfört arbete för statens räkning, sålunda uppgår till omkring 40 år;

att hon under tiden 1 januari 1941—30 juni 1943 åtnjutit en årslön av i genomsnitt 2 340 kronor och sedan den 1 juli 1943, då hon i samband med genomförandet av omorganisationen av domsagoförvaltningen övergått i statens tjänst, uppbär ett av Kungl. Maj:t bestämt årligt arvode av 2 700 kronor, varå under budgetåret 1945/46 utgår arvodestillägg av 420 kronor;

att hon beräknas avgå från arvodestjänsten med utgången av mars 1946;

att hon på grund av avgifter, som vederbörande häradshövding jämlikt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) med vissa föreskrifter angående de vid domsagornas kanslier anställda icke rättsbildade biträden inbetalat till pensionsstyrelsen för beredande av pensionsförsäkring åt henne, är berättigad till pension som, därest den uttages från och med den 1 april 1946, kommer att uppgå till 262 kronor 24 öre för år;

samt att hon äger en förmögenhet av omkring 5 500 kronor.

Enär Börjeson den 1 juli 1943 uppnått 63 års ålder, har hon icke vid genomförandet från och med nämnda dag av den nya domsagoorganisationen kunnat erhålla pensionsberättigande befattning i statens tjänst. I propositionen 1943:198 (s. 43) angående vissa anslag till hovrätterna, häradsrätterna och vattendomstolarna uttalade föredragande departementschefen, att de icke rättsbildade domsagobiträden, som vid genomförandet av den nya domsagoorganisationen på grund av hög ålder icke kunde vinna pensionsberättigande anställning i statens tjänst, borde kunna beredas fortsatt anställning i arvodestjänst under en övergångstid av fem år. Absolut avgångsskyldighet borde dock inträda vid uppnådda 67 år. Beträffande pensioneringen av här avsedda domsagobiträden uttalade föredragande departementschefen i förenämnda proposition, att denna fråga syntes böra underställas riksdagen i varje särskilt fall.

Häradshövdingen i Aspelands och Handbörds domsaga T. Dufwa har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Börjeson måtte erhålla högsta möjliga pension, varjämte Börjeson i en till Kungl. Maj:t ställd ansökning anhållit, att pension måtte tillerkännas henne från och med den 1 april 1946.

Göta hovrätt har tillstyrkt, att pension utverkas åt Börjeson och därvid anfört i huvudsak följande.

Enligt de grunder, som kommit till tillämpning i vissa av riksdagen år 1941 och 1942 avgjorda ärenden skulle Börjeson få en tillskottspension av endast 188 kronor om året, lika med skillnaden mellan 450 kronor och det pensionsbelopp å 262 kronor, som skulle utfalla på grund av de utav häradshövdingarna erlagda pensionsavgifterna. Enligt hovrättens uppfattning vore den totala pension, som Börjeson enligt dessa beräkningsgrunder skulle komma att uppbära, orimligt låg i betraktande av hennes långvariga och väl vitsordade tjänstgöring i domsagan. Hovrätten ville särskilt framhålla, att hon i olikhet mot vad som gällde i de förut omnämnda fallen sedan den 1

juli 1943 vore anställd i statens tjänst. Om Börjeson varit några år yngre, hade hon vunnit pensionsberättigande anställning, antagligen i lönegrad Eo 4, och på grund av de av Kungl. Maj:t den 30 september 1944 fastställda reglerna för tjänstårsberäkning fått i stor utsträckning tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring i domsagan. Det syntes hovrätten obilligt, att hon på grund av sin ålder skulle komma i en så väsentligt sämre ställning, som med tillämpning av förutnämnda grunder för pensionens beräkning skulle bli valet. Det syntes hovrätten rimligt, att Börjeson erhöles ett pensions-tillägg av sådan storlek, att hennes totala pensionsförmåner åtminstone uppginge till hälften av det pensionsbelopp, som skulle hava utgått, om hon i stället för arvodestjänst kunnat erhålla biträdestjänst i lönegrad Eo 4. Hovrätten finge hemställa, att åtgärder vidtoges för att bereda Börjeson en tilläggspension å 940 kronor, varå rörligt tillägg eller annat tillägg icke borde utgå.

Om det emellertid av principiella skäl skulle anses uteslutet att bereda Börjeson en tilläggspension, beräknad efter andra grunder än de år 1941 och 1942 tillämpade, ville hovrätten framhålla, att den enligt dessa grunder beräknade tilläggspensionen under alla förhållanden borde ökas med det belopp, som på grund av statsanställningen skulle hava kommit att utgå i pension, därest Börjeson innehåft pensionsberättigande tjänst i lönegrad Eo 5. Tilläggspensionen borde med hänsyn till de i förevarande ärende föreliggande särskilda omständigheterna icke under några förhållanden bestämmas till lägre belopp än 500 kronor om året.

Statskontoret har under erinran om 1941 års riksdags beslut i fråga om pension åt förra kanslibitradena Göta Holmgren och Olga Holmgren tillstyrkt, att pensionsförbättring av statsmedel beredes Constance Börjeson. Ämbetsverket har förordat, att pensionsförbättringen begränsas till att ungefärligen motsvara det ytterligare pensionsbelopp, som utöver den å de obligatoriska årsavgifterna grundade pensionen skulle hava tillkommit henne, därest den frivilliga pensionsförsäkringen för henne gällt under en tid av 30 år och under sagda tid inbetalats en årlig avgift av 100 kronor intill dess hon uppnådde 65 års ålder. Pensionsförbättringen syntes böra bestämmas till 192 kronor för år, å vilket belopp dyrtidstillägg icke borde utgå.

Sökanden i ärendet tillhör den kategori av icke rättsbildade domsagobitraden, som vid domsagoreformens genomförande från och med den 1 juli 1943 på grund av hög ålder icke kunnat vinna pensionsberättigande anställning i statens tjänst men som det oaktat för tiden därefter beretts statlig anställning mot arvode. Denna kategori bitraden innefattar enligt i statsliggaren intagna uppgifter för närvarande 9 personer. Beträffande nu avsedda bitraden synes mig icke rimligt att tillämpa de grunder för statens medverkan i pensionshänseende, som iakttagits i de i ärendet åberopade, före domsagoreformens genomförande inträffade fallen och som föranlett en statlig pensionsförbättring av allenast mycket blygsamma belopp. Jag anser mig därför böra förorda, att staten lämnar bidrag till ifrågavarande befattningshavares pensionering efter något förmånligare grunder än i de tidigare inträffade fallen.

Vid överbäggande av de olika möjligheter, som härvidlag stå till buds, bör beaktas, att pensionsförmånerna icke böra bli va alltför gynnsamma i för-

hållande till den åtnjutna avlöningen. Bland annat av detta skäl synes mig **vanskligt** att anknyta pensioneringen till pensionsunderlaget för någon viss lönegrad. Även i övrigt föreligga med hänsyn till de speciella anställnings- och avlöningsförhållandena för ifrågavarande befattningshavarkategori även- som till deras levnadsålder svårigheter att fastslå automatiskt verkande regler för pensionens beräkning. Jag anser mig därför böra utgå från en mera fri bedömning av pensionsfrågan i dessa fall.

Beträffande Börjeson finner jag mig böra förorda, att hennes sammanlagda pension bestämmes till 1 200 kronor för år jämte dyrtids- och kristillägg. Å det sammanlagda beloppet bör avdrag göras med ett belopp, motsvarande den årliga pension av 262 kronor 24 öre, som tillkommer henne på grund av utav vederbörande häradshövding till pensionsstyrelsens frivilliga pensionsförsäkring inbetalta obligatoriska avgifter. Pensionen bör utgå från och med den 1 april 1946. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kanslibiträdet å Aspelands och Handbörds domsagas kansli Anna Charlotta Constance Börjeson må, räknat från och med den 1 april 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 200 kronor; skolande pensionen jämte därå i förekommande fall belöpande rörliga tilläggsförmåner minskas med belopp motsvarande den pension, vartill Börjeson är berättigad på grund av pensionsförsäkring enligt 5 § kungörelsen den 20 maj 1927, nr 179.

2:o.

Förra kanslibiträdet å Oppunda och Villåttinge domsagas kansli Karola Ljungdorff. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Ljungdorff är född den 12 maj 1879 och således inemot 67 år gammal;

att hon varit anställd såsom icke rättsbildat biträde å domsagokansli under tiden oktober 1904—juli 1910 samt 18 oktober 1911—juli 1945;

att hennes dagliga arbetstid såsom domsagobiträde till utgången av år 1931 i regel uppgått till mellan 9 och 10 timmar och därefter utgjort 7 timmar till årsskiftet 1939/40, varefter arbetstiden nedgått till 4—5¹/₂ timmar om dagen;

att hon under tiden till och med den 1 februari 1941 uppburit fast månadslön, vilken under tiden 1 mars 1918—31 december 1931 utgått med 200 kronor, därefter intill utgången av år 1939 med 135 kronor samt under tiden 1 januari 1940—1 februari 1941 med 150 kronor, varjämte hon under tiden 1 september 1920—31 december 1939 åtnjutit fri bostad om ett rum;

att hon efter den 1 februari 1941 åtnjutit ersättning i form av timpenning till belopp av lägst 1 krona 25 öre och högst 1 krona 60 öre;

att hon på grund av sådan försäkring hos pensionsstyrelsen, som omförmäles i 5 § kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) med vissa föreskrifter angående de vid domsagornas kanslier anställda icke rättsbildade biträden, sedan den 1 juli 1943 uppbär en årlig pension av 210 kronor; samt att hennes förmögenhet uppgår till 15 000 kronor.

Häradshövdingen i Oppunda och Villåttinge domsaga A. Brycker har hos Kungl. Maj:t hemställt, att Ljungdorff måtte tillerkännas högsta möjliga pension.

Svea hovrätt har tillstyrkt bifall till framställningen. Hovrätten har därvid anfört, bland annat, att Ljungdorffs tjänstgöring såsom domsagobiträde varit lika krävande som den, vilken för närvarande ålåge det i lönegrad Eo 11 placerade biträdet i Oppunda och Villåttinge domsaga.

Statskontoret har — under hänvisning till 1941 års riksdags beslut i fråga om pension åt förra kanslibitradena Göta Holmgren och Olga Holmgren — tillstyrkt, att Ljungdorff av statsmedel bereddes tillägg till den pension, som tillkomme henne på grund av den hos pensionsstyrelsen jämlikt kungörelsen den 20 maj 1927 (nr 179) tagna pensionsförsäkringen. I likhet med vad som skett i berörda fall borde den ifrågavarande tilläggs pensionen fastställas till att ungefärligen motsvara det ytterligare pensionsbelopp, som skulle ha tillkommit Ljungdorff, därest anslutningen till pensionsstyrelsens frivilliga pensionsförsäkring varat 30 år.

Den årliga tilläggs pensionen syntes med lämplig avrundning böra bestämmas till 240 kronor, varå dyrtidstillägg icke borde utgå.

Beträffande frågan om statens medverkan till pension åt Ljungdorff får jag åberopa vad jag under nästföregående punkt anfört. Visserligen föreligger i detta fall den olikheten mot det nyssnämnda ärendet, att vederbörande befattningshavare under åren närmast före sin avgång avlönats allenast med timpenning. Med beaktande av den dagliga arbetstidens omfattning synes mig emellertid nämnda omständighet icke böra utgöra hinder för att pensionsfrågan för Ljungdorff bedömes efter i huvudsak samma grunder som förordats i det nästföregående fallet. Pensionsbeloppet synes mig i detta fall böra bestämmas till 1 008 kronor för år jämte dyrtids- och kristillägg. Pensionen bör utgå räknat från och med den 1 augusti 1945. I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra kanslibitradet å Oppunda och Villåttinge domsagas kansli Karola Ljungdorff må, räknat från och med den 1 augusti 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 008 kronor; skolande pensionen jämte därå i förekommande fall belöpande rörliga tilläggsförmåner minskas med belopp motsvarande den pension, vartill Ljungdorff är berättigad på grund av pensionsförsäkring enligt 5 § kungörelsen den 20 maj 1927, nr 179.

3:o.

Ingenjören John Axel Tuneld. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Tuneld är född den 13 maj 1872 och således inemot 74 år gammal; att han under åren 1912—1936 med undantag för tiden november 1924—augusti 1927 varit bosatt i Leningrad, där han bedrivit industri- och affärsverksamhet;

att han under åren 1920—1924 på olika sätt verkat för tillvaratagande av svenska intressen i Ryssland, i betydande utsträckning med uppoffrande av egna medel;

att han under tiden juni 1920—sommaren 1924, då Sverige saknade diplomatisk och konsulär representation i Ryssland, fungerade såsom svenska Petrogradkoloniens representant inför sovjetmyndigheterna;

att han, sedan svenska beskickningsfastigheten i Petrograd i november 1921 ställts under hans överinseende, anmodades att där utöva synnerligen sträng bevakning och att han i samförstånd med vederbörande ryska myndigheter lyckades rädda beskickningsfastigheten med dess inventarier, arkiv och konstverk undan förstörelse;

att Tuneld i svenska S:ta Katarinaförsamlingen i Petrograd fungerat bland annat såsom kyrkokanslist, därvid han med vederbörande ryska myndighet träffade överenskommelse att som grund för svenskt medborgarskaps fastställande skulle vid passförlust läggas ett prästbetyg från svenska kyrkokansliet med Tunelds på ryska språket avfattade bekräftelse av det svenska medborgarskapet;

att Tunelds omkostnader i samband med i det föregående angiven verksamhet i Ryssland under åren 1920—1924 beräknas ha uppgått till över 50 000 kronor;

att han icke erhållit någon ersättning för dessa utlägg eller för det arbete han under nämnda tid utfört;

att han numera på grund av sin ålder är urståndsatt att genom arbete för tjäna sitt uppehälle samt saknar sparkapital;

samt att han under senaste året från understödsnämnden för rysslands-svenskar tillfälligtvis uppburit ett understöd av 175 kronor för månad, vilket avses skola indragas, om Tuneld erhåller pension av statsmedel.

Tuneld har i till Kungl. Maj:t ställda, den 22 juni 1945 och den 7 februari 1946 dagtecknade ansökningar hemställt, dels att statsverket måtte med ett belopp av 50 000 kronor gottgöra honom för hans kostnader för ifrågavarande hjälpverksamhet i Ryssland, dels ock att han måtte erhålla en årlig pension av statsmedel å 3 000 kronor jämte dyrtidstillägg.

Statskontoret har — under framhållande av att Tuneld under åren 1920—1924 under sin verksamhet i Ryssland utfört ett arbete, som i olika avseenden torde hava varit av väsentligt gagn för svenska intressen — anfört att staten under förhandenvarande omständigheter icke borde undandraga sig att bereda honom viss ersättning för det arbete och de kostnader han därvid påtagit sig. Ämbetsverket har förklarat sig icke vilja motsätta sig, att Tuneld

tillerkännes ett årligt understöd å 2 400 kronor, varmed icke borde följa några tilläggsförmåner.

För egen del vill jag ansluta mig till förslaget, att Tuneld i någon form erhåller gottgörelse av statsmedel för sitt arbete och sina kostnader i samband med tillvaratagandet av svenska intressen i Ryssland under åren 1920—1924. Rörande formen för dylik gottgörelse biträder jag statskontorets uppfattning, att ett årligt understöd i detta fall är det lämpligaste. Understödet synes mig, med beaktande av olika på frågan inverkan omständigheter, böra bestämmas till 3 000 kronor utan tilläggsförmåner och utgå från och med den 1 juni 1946. Jag förutsätter, att frågan om ersättning av statsmedel till Tuneld för havda kostnader i samband med ifrågavarande verksamhet skall anses slutligt reglerad i och med statsmakternas beslut angående det föreslagna understödet.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ingenjören John Axel Tuneld må från och med den 1 juni 1946 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt understöd av 3 000 kronor, varå tilläggsförmåner icke skola utgå.

4:o.

Chefen för rulldetaljen inom försvarets kommandoexpedition, majoren i reserven Sture Henning Waldemar Holmström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Holmström är född den 24 maj 1882 och sålunda inemot 64 år gammal;

att han efter genomgången officerskurs utnämndes till underlöjtnant den 31 december 1905 och sedermera befordrades till kapten på reservstat från och med den 1 januari 1919;

att han efter den 24 maj 1932 uppnådd pensionsålder avgått med pension från sistnämnda beställning;

att han redan dessförinnan alltsedan den 14 september 1921 innehade anställning inom försvarsdepartementet vid dåvarande lantförsvarets kommandoexpedition, vilken anställning sedan dess fortvarit;

att han, som numera är major i Västerbottens regementes reserv, tjänstgör såsom chef för den s. k. rulldetaljen inom försvarets kommandoexpedition;

samt att han kan väntas lämna sin sistnämnda anställning tidigast med utgången av mars 1946.

Hos Kungl. Maj:t har Holmström — som redan år 1932 gjorde en ansökan i sin pensionsfråga, vilken icke för det dåvarande föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd — anhållit om åtgärd i syfte att han måtte vid avgången från befattningen inom försvarsdepartementet åtnjuta pensionsförmåner, som skäligen svara mot hans tjänstgöringstid inom försvarsväsendet.

Statskontoret har tillstyrkt, att av riksdagen utverkas tilläggspension åt Holmström å 2 736 kronor jämte dyrtids- och kristillägg och därvid anført:

Tjänstgöring i arvodesbefattning vid försvarsväsendet har i princip ansetts icke böra föranleda beviljande av särskild pension. Statsmakterna ha dock i vissa fall medgivit att särskild pension finge utgå till innehavare av sådan arvodesbefattning. I angivna fall har arvodesbefattningen innehaft antingen av officer, som i förtid avgått från aktiv stat med sjukpension eller annan mindre kassapension, eller ock av reservofficer. I flertalet fall har arvodesbefattningen uppehållits under en längre följd av år.

Statskontoret har i utlåtande över en tidigare framställning om tilläggspension åt Holmström förklarat, att med hänsyn till de alldeles särskilda förhållanden, som beträffande honom vore för handen, det förefölle ämbetsverket billigt att sådan pension bereddades honom. Ämbetsverket har därvid ansett tilläggspensionen böra avvägas så att densamma tillhopa med Holmströms reservstatspension i det närmaste uppginge till dåvarande kaptenspension 4 512 kronor. I betraktande av den långa tid Holmström uppehållit ifrågavarande arvodesbefattning vid lantförsvarets kommandoexpedition vill statskontoret nu föreslå, att tilläggspensionen bestämmes till sådant belopp att summan av pensionerna uppgår till 4 512 kronor. Holmströms reservstatspension utgör för närvarande efter omräkning enligt kungörelsen 1944: 736 kronor 1 776: — för år, vartill kommer dyrtidstillägg och kristillägg. Tilläggspensionen skulle alltså bliva (4 512 — 1 776 =) 2 736 kronor för år, med vilket belopp skulle följa samma tilläggsförmåner. Å tilläggspensionen jämte reservstatspensionen torde Holmström bliva berättigad efter den 1 juli 1946 åtnjuta i propositionen nr 5 till 1946 års riksdag avsedd pensionsförbättring.

Med hänsyn till föreliggande särskilda omständigheter finner jag mig böra förorda, att tilläggspension utverkas åt Holmström i enlighet med statskontorets förslag. Tilläggspensionen synes böra bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att chefen för rulldetaljen inom försvarets kommandoexpedition, majoren i reserven Sture Henning Waldemar Holmström må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig tilläggspension av 2 736 kronor.

5:o.

Materieförvaltaren vid länsarbetsnämnden i Västerås Bertil Gustaf Werner Hollander. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hollander är född den 8 december 1891 och således 54 år gammal;

att han under tiden 1 juli—30 november 1917, 19 januari 1918—1 juni 1920 och 1 januari 1921—31 oktober 1924 varit anställd inom domänverket såsom tillsynsman och kronojägare i Norrbottens län;

att han den 23 oktober 1933 anställdes hos statens arbetslöshetskommission, sedermera statens arbetsmarknadskommission;

att han sedan den 19 maj 1942 är anställd såsom materielförvaltare vid länsarbetsnämnden i Västerås;

att han, som alltsedan den 15 februari 1945 åtnjuter tjänstledighet på grund av sjukdom, enligt läkarintyg är för framtiden fullständigt arbetsoförmögen;

att han kommer att entledigas med utgången av juni 1946;

att han vid sistnämnda tidpunkt kan räkna sig till godo en anställningstid av 19 år 3 månader 21 dagar i statens tjänst;

samt att hans avlöningsförmåner sedan den 19 maj 1942 utgått med 6 000 kronor om året i ett för allt.

Hos Kungl. Maj:t har *statens arbetsmarknadskommission*, i anledning av en av Hollander hos kommissionen gjord ansökning, gjort framställning om utverkande av pension åt Hollander.

Statskontoret har förklarat sig icke ha något att erinra mot att Hollander erhåller pension och därvid anfört följande.

Då pensionen avses skola utgå från och med den 1 juli 1946 torde den böra beräknas på följande sätt. Hollanders arvode 6 000 kronor motsvarar en lön å 4 580 kronor jämte rörligt tillägg och kristillägg, vilket belopp närmast utgör slutlöneklass å F-ort i lönegrad Eo 11. Med utgångspunkt från pensionsunderlaget i denna lönegrad, 2 760 kronor, skulle pensionen till Hollander med hänsyn tagen jämväl till att det är fråga om sjukpensionering bliva (75 % av 2 760 = 2 070; 2 070 — 10 % därav =) 1 872 kronor för år med rätt att därå åtnjuta rörligt tillägg och kristillägg.

Med biträdande av statskontorets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att materielförvaltaren vid länsarbetsnämnden i Västerås Bertil Gustaf Werner Hollander må från och med den 1 juli 1946 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 872 kronor.

6:o.

Arbetschefen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten S. L. Segerfors. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Segerfors är född den 22 augusti 1883 och således 62 år gammal;

att han varit anställd i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänst sedan den 1 maj 1915, till en början såsom biträdande ingenjör och sedan augusti 1916 såsom arbetschef vid styrelsens hamnarbeten;

att hans avlöning från och med den 1 juli 1939 utgått med arvode, motsvarande lön enligt 32 löneklassen å E-ort (Kalmar) jämte därå belöpande rörligt tillägg och, sedan den 1 januari 1941, jämväl kristillägg;

samt att han beräknas skola avgå från tjänsten vid utgången av augusti 1946, då han uppnått 63 års ålder.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, i anledning av en av Segerfors hos styrelsen gjord ansökning, hemställt att Segerfors måtte från och med den 1 september 1946 tillerkännas pension med ett i förhållande till hans anställningstid i statstjänst, tjänsteställning och löneförmåner skäligt belopp.

Även *statskontoret* har tillstyrkt att Segerfors erhåller pension och därvid anfört:

Segerfors har sedan 1 juli 1939 uppburit arvode med belopp motsvarande avlöning enligt 32 löneklassen i civila icke-ordinariereglementets löneplan Eo. Då sagda löneklass utgör slutlöneklassen för 30 lönegraden i samma löneplan, bör storleken av pensionen bestämmas av det pensionsunderlag, som gäller för extra ordinarie befattning i samma lönegrad, eller 7 680 kronor. Då Segerfors räknar mer än trettio tjänstår men ej bidragit till pensioneringen, blir pensionen alltså (7 680 — 768 =) 6 912 kronor. Statskontoret får föreslå, att pensionen för Segerfors bestämmas till sistnämnda belopp, varmed bör följa rätt till rörligt tillägg och kristillägg.

Jag ansluter mig till statskontorets förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att arbetschefen vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten S. L. Segerfors må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 september 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 6 912 kronor.

7:o.

Byggnadskamreraren vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Robert Hultengren. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hultengren är född den 2 januari 1882 och således 64 år gammal;

att han, efter att från och med den 9 maj 1919 ha varit anställd såsom platsledare och redogörare vid skogssällskapets statsarbeten, den 16 september 1920 övergått i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänst, därvid han tjänstgjort till en början såsom platsledare vid styrelsens hamnarbeten samt alltsedan den 1 juli 1924 såsom byggnadskamrerare vid samma arbeten;

att han, som för närvarande är stationerad i Sundsvall, sedan den 1 juli 1939 åtnjuter arvode motsvarande lön enligt 19 lönegraden 22 löneklassen civila icke-ordinariereglementet jämte därå belöpande rörligt tillägg och kristillägg;

samt att han avses skola avgå från sin tjänst med utgången av år 1946.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Hultengren från och med den 1 januari 1947 med ett i förhållande till hans anställningstid i statstjänst, tjänsteställning och löneförmåner skäligt belopp.

Statskontoret har tillstyrkt, att pension utverkas åt Hultengren till ett belopp av 3 756 kronor för år samt därvid anfört huvudsakligen följande.

Hultengrens avlöning har sedan den 1 juli 1939 utgått i form av arvode motsvarande lön enligt 22 löneklassen i civila icke-ordinariereglementet jämte därå utgående tillägg. Sagda löneklass utgör slutlöneklassen för 19 lönegraden i löneplan Eo, för vilken lönegrad pensionsunderlaget utgör 4 500 kronor. Då Hultengren vid utgången av december 1946 torde räkna en sammanlagd anställningstid av 27 år 7 månader 23 dagar, skulle pensionen — med beaktande jämväl av att han ej erlagt pensionsavgifter — bliva $(4\,500 - \frac{9}{120} \times 4\,500 = 4\,162:50; 4\,162:50 - 416:25 =)$ 3 746 kronor eller, efter vederbörlig avrundning, 3 756 kronor för år. Med pensionen bör följa rätt till rörligt tillägg och kristillägg.

Även jag vill förorda, att Hultengren erhåller pension av statsmedel. Mot den av statskontoret föreslagna beräkningen av pensionen har jag intet att erinra. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att byggnadskamreraren vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens hamnarbeten Robert Hultengren må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 januari 1947, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 756 kronor.

8:o.

Kontorsskrivaren vid vägförvaltningen i Värmlands län Olof Näsström.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Näsström är född den 16 maj 1881 och sålunda inemot 65 år gammal;

att han under tiden 31 juli 1921—30 april 1938 var anställd vid statens arbetslöshetskommission såsom redogörare, överredogörare och materialinspektör;

att han under tiden 1 maj 1938—14 februari 1944 var anställd såsom kassör vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beredskapsarbeten;

att han sedan den 16 februari 1944 innehar befattning såsom kontorsskrivare vid vägförvaltningen i Värmlands län, från vilken anställning han beräknas avgå med utgången av maj 1946;

samt att han sedan den 10 juni 1942 åtnjuter arvode motsvarande lön enligt 17 löneklassen jämte rörligt tillägg och kristillägg.

Näsström har hos Kungl. Maj:t gjort ansökning om pension.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har tillstyrkt pension åt Näsström från och med den 1 juni 1946 med ett i förhållande till hans anställningstid i stats-tjänst, tjänsteställning och löneförmåner skäligt belopp.

Statskontoret har ävenledes tillstyrkt, att Näsström erhåller pension och beträffande pensionsbeloppet anfört:

Näsström har sedan den 10 juni 1942 uppburit årligt arvode motsvarande lön jämte tilläggsförmåner enligt 17 löneklassen å F-ort av civila icke-ordinariereglementet. Enligt den före den 1 juli 1939 för extra ordinarie befattningshavare vid nyreglerade verk gällande löneplanen utgjorde 17 löneklassen slutlöneklassen för 14 lönegraden. Pensionsunderlaget för extra ordinarie befattningshavare i samma lönegrad är enligt civila tjänstepensionsreglementet 2 640 kronor. Med detta pensionsunderlag såsom utgångspunkt skulle pensionen för Näsström, som kan räkna 24 tjänstår, närmast bli $(24/30 \times 2\,640 =)$ 2 112 kronor, vilket belopp på grund av att Näsström ej erlagt pensionsavgifter bör minskas med 10 procent till $(2\,112 - 211:20 =)$ 1 900 kronor eller efter sedvanlig avrundning 1 908 kronor. Statskontoret föreslår att pensionen åt Näsström bestämmas till 1 908 kronor för år.

Jag har icke funnit anledning till erinran mot det av statskontoret föreslagna beloppet, å vilket böra beräknas dyrtids- och kristillägg, varför jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kontorsskrivaren vid vägförvaltningen i Värmlands län Olof Näsström må, räknat från och med den 1 juni 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 908 kronor.

9:o.

Förre vägarbetaren vid vägförvaltningen i Gotlands län Karl Niklas Kristian Edman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Edman är född den 29 november 1884 och således 61 år gammal;

att han under tiden 29 november 1902—31 oktober 1905 eller alltså under 2 år 11 månader varit anställd vid Gotlands infanteriregemente;

att han under åren 1927—1932 under sammanlagt 4 år 6 månader innehaft anställning såsom grovarbetare hos aktiebolaget Vägförbättringar i Stockholm;

att han under åren 1933—1943 under sammanlagt 8 år 3 månader 24 dagar innehaft anställning såsom grovarbetare hos Gotlands södra vägdistrikt;

samt att han från och med den 1 april 1944 anställts såsom grovarbetare vid vägförvaltningen i Gotlands län, där han intill utgången av november 1944 tjänstgjort 5 dagar.

Med anledning av en av Edman gjord ansökan om pension enligt 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare fann *statens pensionsanstalt* genom beslut den 3 januari 1945 sig förhindrad förklara honom berättigad till pension enligt nämnda reglemente, enär han icke innehaft sådan arbetaranställning i statens tjänst, som kunde anses ha utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, och reglementet med hänsyn härtill icke ägt tillämpning å honom.

Edman har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i ärendet anfört följande:

Under förutsättning att Edman före fyllda 60 år vid vägförvaltningen i Gotlands län innehaft sådan arbetaranställning, som utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, d. v. s. en anställning som icke varit alltför kortvarig, hade han vid uppnådd pensionsålder ägt uppbära pension enligt 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare. Efter fyllda 60 år kan Edman beredas pension enligt kungörelsen den 22 juni 1944 (nr 502) med föreskrifter angående pensionering av vissa f. d. arbetare vid vägväsendet, varvid dock fordras att han efter nämnda ålder vinner mera stadigvarande anställning vid vägförvaltningen. Enär Edman beretts möjlighet erhålla anställning vid vägförvaltningen men ej antagit detta erbjudande, anser sig styrelsen ej kunna förorda bifall till framställningen.

Statens pensionsanstalt har på av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anförda skäl funnit sig icke kunna tillstyrka, att framställning till riksdagen göres om pension åt Edman.

Jämväl *statskontoret* har avstyrkt framställningen.

Enligt vad av handlingarna framgår har Edman icke emottagit det erbjudande om anställning vid vägförvaltning — enligt praxis avseende en tid av minst 3 månader — som skulle ha utgjort förutsättning för att han skulle kunna tillerkännas pension enligt kungörelsen 1944: 502. Anledningen härtill har uppgivits vara, att Edmans arbetskraft erfordras för skötseln av ett honom tillhörigt jordbruk, vilket han på grund av bristande arbets hjälp är nödsakad sköta ensam. Nämnda omständighet synes mig icke skäpligen böra föranleda, att Edman går miste om den pension, till vilken han på grund av sin anställningstid inom vägväsendet eljest skulle kunna bli berättigad. Jag anser mig böra förorda, att Edman tillerkännes pension med lägsta enligt kungörelsen 1944: 502 utgående belopp, eller 708 kronor utan tilläggsförmåner därå. Pensionen synes böra utgå från och med den 1 maj 1945. Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre vägarbetaren vid vägförvaltningen i Gotlands län Karl Niklas Kristian Edman må, räknat från och med den 1 maj 1945, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 708 kronor, varå dyrtidstillägg icke skall utgå.

10:o.

Verkmästaren vid byggnadsstyrelsens byggnadsarbeten Gottfrid William Preutz. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Preutz är född den 4 juli 1880 och således 65 år gammal;

att han sedan oktober 1928 varit anställd i byggnadsstyrelsens tjänst, därvid han under de första åren tjänstgjort såsom förman samt därefter såsom verkmästare vid olika byggnadsföretag;

att han under sin anställning hos byggnadsstyrelsen åtnjutit månadsarvode, vilket utgjort under tiden juli 1940—juni 1942 650 kronor, juli 1942—juni 1945 700 kronor 5 öre samt från och med 1 juli 1945 744 kronor 10 öre;

samt att han beräknas avgå från sin tjänst med utgången av juni 1946.

Byggnadsstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Preutz till skäligt belopp.

Statskontoret har — under erinran att statsmakterna tidigare ansett sig böra bereda pension åt förmän och verkmästare vid statliga byggnadsföretag (jfr exempelvis 1942 prop. nr 65, p. 2; bankoutsk. utl. nr 13 p. 5; riksd. skr. nr 88; 1944 prop. nr 32 p. 5; bankoutsk. utl. nr 39 p. 13; riksd. skr. nr 209) — tillstyrkt utverkande av pension åt Preutz med 1 932 kronor för år. I fråga om pensionsbeloppets storlek har statskontoret anfört följande.

Preutz har i sin anställning uppburit arvode, som vad beträffar tiden juli 1942—juni 1945 motsvarade lön jämte tilläggsförmåner enligt 18 löneklassen å I-ort i civila icke-ordinarieordningens löneplan Eo. Sedan juli 1945 har arvodet svarat mot avlöning enligt 19 löneklassen. Dessa löneklasser utgöra slutlöneklasser i lönegraderna 15 resp. 16 i sagda löneplan. Pensionsunderlaget enligt allmänna tjänstepensionsreglementet för extra ordinarie tjänsteman i dessa lönegrader är 3 528 kronor resp. 3 768 kronor. Då Preutz vid sin avgång ur tjänst åtnjutit den högre lönen under endast ett år, synes det pensionsunderlag, som skall tjäna såsom utgångspunkt vid avvägningen av pensionen åt honom, böra bestämmas med tillämpning av den medeltalsberäkning, som för motsvarande fall finnes föreskriven i sagda tjänstepensionsreglemente, den s. k. treårsregeln. Ett sålunda framräknat pensionsunderlag skulle bliva 3 608 kronor. Då Preutz vid sin avgång såsom tjänstår kan åberopa 17 år 8 månader 16 dagar skulle pensionen — med sedvanlig reduktion för att pensionsavgifter ej erlagts — alltså bliva $(3\ 608 - 49/120 \times 3\ 608 = 3\ 608 - 1\ 473:26 = 2\ 134; 2\ 134 - 213 =) 1\ 921$ kronor eller efter vederbörlig avrundning 1 932 kronor.

Även jag anser mig böra förorda, att pension utverkas åt Preutz. Pensionen synes mig böra bestämmas till det av statskontoret föreslagna beloppet 1 932 kronor för år, varå böra utgå rörligt tillägg och kristillägg. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att verkmästaren vid byggnadsstyrelsens byggnadsarbeten Gottfrid William Preutz må från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, dock tidigast från och med den 1 juli 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 932 kronor.

11:o.

Städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Hilda Amalia Fransson, född Johansson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Fransson är född den 5 februari 1879 och således 67 år gammal;

att hon sedan den 1 mars 1927 varit anställd såsom städerska vid folkskoleseminariet i Linköping med en daglig arbetstid av 4 timmar under 10 $\frac{1}{2}$ månader årligen;

att hon under åren 1940—1944 i ersättning för städningsarbetet uppburit i medeltal 911 kronor för år;

att hon enligt läkarintyg på grund av sjukdom är varaktigt oförmögen till arbete, varmed hon skulle kunna försörja sig;

samt att hennes anställning avses skola upphöra den 1 mars 1946.

Hos Kungl. Maj:t har Fransson — som icke kan komma i åtnjutande av pension enligt de bestämmelser som gälla för pensionering av arbetare i statens tjänst — gjort ansökning i fråga om pension.

Skolöverstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Fransson till ett belopp av 408 kronor för år.

Statskontoret har tillstyrkt, att Fransson tillerkännes pension samt föreslagit, att pensionen bestämmes till 360 kronor för år jämte dyrtids- och kristillägg.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Fransson bör komma i åtnjutande av pension. I fråga om pensionens storlek ansluter jag mig till statskontorets förslag. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att städerskan vid folkskoleseminariet i Linköping Hilda Amalia Fransson, född Johansson, må, räknat från och med den 1 mars 1946, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 360 kronor.

12:o.

Förra reservpostexpeditören Hildur Maria Kindblom, född Bergman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kindblom, som är änka, är född den 6 december 1877 och således 68 år gammal;

att hon antagits till extra ordinarie postexpeditör den 19 april 1899 samt befordrats till extra biträde från och med den 1 januari 1900 och till ordinarie postexpeditör från och med den 1 januari 1905;

att hon, i samband med att hon ingått äktenskap, övergått till reservanställning den 15 juni 1909, vilken anställning hon innehaft intill utgången av juni 1945;

att hon under reservanställningen stått till verkets fulla förfogande och därvid innehåft tjänstgöringsuppdrag såsom tillförordnad postexpeditör;

att hennes sammanlagda effektiva tjänstetid i postverket uppgått till 28 år 4 månader;

att hon i avlöning från postverket under de senaste fem åren uppburit i medeltal 4 556 kronor;

samt att hon åtnjuter familjepension efter sin år 1933 avlidne man, postmästaren av klass 2 K. A. R. Kindblom, vilken pension sedan den 1 juli 1939 utgår med 1 512 kronor för år jämte rörliga förmåner.

Generalpoststyrelsen har hos Kungl. Maj:t hemställt om utverkande åt änkefru Kindblom av en årlig pension av 1 848 kronor att utgå från och med den 1 juli 1945 och därvid anfört, bland annat, följande.

Generalpoststyrelsen, som med hänsyn bland annat till fru Kindbloms ålder icke ansett sig kunna bereda henne extra ordinarie anställning i verket, därvid även hennes pensionsfråga skulle ordnats, finner det skäligt, att hon vid avgången från sin anställning beredes pension av statsmedel. I likhet med de pensioner, vilka av 1943 års riksdag tillerkänts reservpostexpeditörerna Ingrid M. Melin, född Nordquist, Adelaide S. R. Eliäson, född von Kraemer, och Astrid A. P. M. Palmgren, född Lagergren, synes densamma böra bestämmas med utgångspunkt från det i 1934 års civila tjänstepensionsreglemente fastställda tjänstepensionsunderlaget för extra ordinarie tjänstemän i 11 lönegraden. Med en tjänstetid av 28 år 4 månader bör efter denna beräkningsgrund pensionsbeloppet bestämmas till 1 848 kronor. Det på tjänstetiden beräknade pensionsbeloppet har därvid — med hänsyn till att vederbörande icke erlagt avgifter för tjänstepensionering — minskats med 10 procent.

Statskontoret har ansett skäligt, att pension av statsmedel tillerkännes änkefru Kindblom. I fråga om pensionsbeloppets storlek har ämbetsverket anfört följande.

Vid bestämmande av storleken av härvid ifrågakommande pension synas lämpligen, såsom generalpoststyrelsen föreslagit, de beräkningsgrunder, som tillämpats av 1943 års riksdag vid beviljande av pensioner åt vissa reservpostexpeditörer böra bliva vägledande. I överensstämmelse härmed skulle den sökanden tillkommande pensionen komma att uppgå till 1 848 kronor.

Av handlingarna i ärendet framgår emellertid, att sökanden, som sedan 1933 är änka efter postmästaren av klass 2 K. A. R. Kindblom, vilken vid sin död var ansluten till civilstatens änke- och pupillkassa, åtnjuter familjepension efter mannen. Pensionen uppgår från och med den 1 juli 1939 till 126 kronor för månad. Vid kombination med en s. k. riksdagspension kommer familjepensionen att uppgå till 121 kronor för månad, exklusive procentuellt tillägg och kristillägg.

Jämlikt 18 § 2 mom. 1941 års allmänna familjepensionsreglemente skall familjepension, som utgår enligt ifrågavarande reglemente, för det fall att innehavaren av familjepensionen även åtnjuter tjänstepension, minskas med en fjärdedel, dock högst med beloppet av den förmån, som föranleder minskningen. I reglementet för civilstatens änke- och pupillkassa finnes icke någon liknande föreskrift utan skulle familjepensionen, därest icke annorlunda föreskrives, i förevarande fall komma att utgå med 121 kronor per månad.

Det synes emellertid statskontoret skäligt, att den av generalpoststyrelsen föreslagna årliga pensionen 1 848 kronor, för att motsvarighet skall vinnas till den reduktion som, enligt vad nyss sagts, skall ske vid förening av familjepension enligt allmänna familjepensionsreglementet med tjänstepension, minskas med en fjärdedel av familjepensionsbeloppet, 1 452 kronor, eller i avrundat tal 360 kronor per år.

Statskontoret får alltså föreslå, att pensionen till Kindblom fastställs till 1 488 kronor för år.

Enligt inhämtad uppgift har Kindblom under ettvarvt av de tre senaste hela kalenderåren före avgången fullgjort tjänstgöring så gott som dagligen. Hennes avlöning för nämnda tid har för dag räknat i det närmaste motsvarat avlöningen till tjänsteman i 11 löneklassen å I-ort enligt civila icke-ordinarie-reglementet. Nämnda löneklass utgör slutlöneklass i 8 lönegraden för extra ordinarie tjänstemän enligt 1935 års löneplan. Häremot svarande pensionsunderlag enligt civila tjänstepensionsreglementet är — för kvinnlig tjänsteman — 1 716 kronor. Med detta pensionsunderlag såsom utgångspunkt skulle pensionen för Kindblom, som kan räkna 28 tjänstår, bliva ($\frac{28}{30} \times 1\,716 - 10\%$) 1 441 kronor 44 öre eller, avrundat, 1 452 kronor. Beloppet bör emellertid, på sätt statskontoret förordat, med hänsyn till Kindbloms familjepension minskas med 360 kronor till 1 092 kronor jämte dyrtids- och kristillägg.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra reservpostexpeditören Hildur Maria Kindblom, född Bergman, må, räknat från och med den 1 juli 1945, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1 092 kronor, att utgå av postmedel.

13:o.

Förre stenarbetaren vid statens vattenfallsverk Frans Oskar Gustavsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gustavsson är född den 1 februari 1887 och således 59 år gammal;

att han varit anställd såsom arbetare i statens tjänst skilda perioder under tiden 7 november 1910—5 december 1942 med en sammanlagd anställningstid av omkring 12 år 2 månader;

att han under olycksfall i arbete i statens vattenfallsverks tjänst den 29 november 1911 vid Trollhätte kanals ombyggnad skadades så svårt, att hans högra ben måste amputeras;

att han i anledning härav tillerkänts en livränta, vilken för närvarande inberäknat dyrtidstillägg uppgår till 405 kronor 4 öre för år;

samt att han numera enligt ett den 21 december 1944 utfärdat läkarintyg är fullständigt arbetsoförmögen, vilket uppgivits väsentligen bero på det olycksfall i arbete, som drabbade honom år 1911.

Ledamoten av riksdagens andra kammare C. P. Olsson i Mellerud har i en till chefen för socialdepartementet ställd skrift anhållit, att Gustavsson måtte erhålla ett skäligt understöd av statsmedel eller eventuellt en utfyllnad av den till honom utgående livräntan.

Vattenfallsstyrelsen har i avgivet utlåtande anfört huvudsakligen följande:

Någon förhöjning av den till Gustavsson utgående livräntan kan icke författningsenligt vidtagas.

Då Gustavssons arbetaranställningar i statens tjänst under de tider de innehafva torde ha utgjort hans huvudsakliga sysselsättning och förvärvskälla, skulle kungörelsen den 30 juni 1942 (nr 696) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst kunna vara tillämplig på honom. Jämlikt nämnda författning fordras emellertid för erhållande av pension, att arbetaren under minst 15 år efter fyllda 18 år innehaft anställning i statens tjänst. Gustavsson har emellertid varit anställd i statens tjänst endast omkring 12 år och 2 månader, varför han icke är berättigad till pension enligt nyssnämnda kungörelse.

Enligt det avgivna läkarintyget är Gustavssons arbetsförmåga numera fullständig och beror detta hans invaliditetstillstånd väsentligen på det olycksfall, som drabbat honom under arbete i statens tjänst. Med hänsyn såväl därtill som till att den till Gustavsson utgående livräntan är relativt låg får vattenfallsstyrelsen tillstyrka, att Gustavsson utöver nämnda livränta tillerkännes ett årligt understöd med belopp, som Kungl. Maj:t må finna skäligt.

Statskontoret har i ärendet anfört bland annat följande:

Gustavssons anställningar ha — frånsett tidsperioden 1910—1917 — varit av förhållandevis tillfällig art samt fördelade på en lång följd av år. Vid sådant förhållande anser statskontoret Gustavssons anställning i statens tjänst icke ha haft den längd eller den varaktighet, att han på grund av densamma skäligen bör erhålla något understöd av statsmedel.

Såsom skäl för att statsmakterna skulle bevilja ett understöd åt Gustavsson har åberopats, bland annat, den omständigheten att, i enlighet med ett i ärendet föreliggande läkarintyg, Gustavssons nu inträdda fullständiga arbetsförmåga till väsentlig del skulle vara beroende av det tidigare inträffade olycksfallet. Graden av den Gustavsson genom olycksfallet åsamkade invaliditeten skulle alltså ha ökat, sedan livräntan till honom fastställdes. En höjning av livräntan på grund härav kan emellertid författningsenligt icke komma till stånd, enär 16 § 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete föreskriver, att talan om jämkning i ersättningens storlek skall ske inom två år från det ersättningen fastställdes. Då det ansetts skäligt, att vid väsentliga förändringar i den skadades tillstånd möjlighet bör finnas för vederbörande att erhålla jämkning av ersättningen, har i 1916 års lag om försäkring för olycksfall i arbete icke föreskrivits någon preskriptionstid, inom vilken sådan ansökan skall vara ingiven. I betraktande av nu angivna omständigheter synes det ämbetsverket kunna ifrågasättas, huruvida icke i förevarande fall åtgärder borde vidtagas för beredande av förhöjd livränta åt Gustavsson. Ett medgivande härtill läser erfordra riksdagens medverkan.

Riksförsäkringsanstalten slutligen har anfört bland annat följande:

Riksförsäkringsanstalten vill till en början vitsorda den av statskontoret meddelade uppgiften, att höjning av livräntan författningsenligt icke kan äga rum.

Vad därefter angår frågan i vad mån samband kan anses föreligga mellan Gustavssons ursprungliga skada och hans nuvarande tillstånd får riksförsäkringsanstalten meddela, att anstalten efter hörande av sin överläkare, professor Abraham Troell, funnit samband föreligga i sådan grad, att arbetsförmågan till följd av skadan numera kan anses nedsatt med $66 \frac{2}{3}$ procent. Livränta enligt denna procentsats utgör enligt 1901 års olycksfallsersättningslag 200 kronor för år, tilläggsersättning jämlikt kungörelsen den 10 juni 1921 (nr 410) 250 kronor för år och dyrtidstillägg jämlikt förordningen den 30 juni 1943 (nr 449) 90 kronor för år. Höjningen av nu utgående ersättning skulle i enlighet härmed belöpa sig till 135 kronor för år.

Den till synes närmast till hands liggande åtgärden i förevarande fall skulle vara att genom riksdagens medverkan få den utgående livräntan höjd till ett belopp, som motsvarar den numera konstaterade nedsättningen av Gustavssons arbetsförmåga. Emellertid anser jag en dylik åtgärd, som enligt riksförsäkringsanstaltens uppgift skulle medföra en höjning av nu utgående ersättning med allenast 135 kronor för år, icke medföra ett tillfredsställande resultat. Å andra sidan föranleder den omständigheten, att Gustavssons anställningstid i statens tjänst uppgår till allenast 12 år 2 månader, viss tvekan att bereda Gustavsson understöd i särskild ordning. Jag vill emellertid framhålla, att Gustavssons senaste anställning upphört den 5 december 1942, då han uppnått en levnadsålder av allenast 55 år, och att han, därest icke den av olycksfallet föranledda nedsättningen i arbetsförmågan så starkt ökat, sannolikt hade kunnat förvärva den anställningstid om sammanlagt 15 år, som skulle ha utgjort en förutsättning för att Gustavsson skulle kunnat erhålla pension enligt de s. k. summariska arbetarpensionsbestämmelserna. Med beaktande av samtliga omständigheter i förevarande fall har jag ansett mig böra i likhet med vattenfallsstyrelsen förorda, att åt Gustavsson utverkas ett årligt understöd av statsmedel utöver honom tillkommande livränta enligt 1901 års olycksfallsersättningslag. I fråga om understödets storlek har jag stannat för att föreslå 480 kronor jämte dyrtids- och kristillägg. Understödet torde böra utgå räknat från och med den 1 februari 1945 eller från och med ingången av den månad, varunder framställning i ärendet inkommit till vederbörande departement.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre stenarbetaren vid statens vattenfallsverk Frans Oskar Gustavsson må, räknat från och med den 1 februari 1945, under sin återstående livstid — utöver honom tillkommande livränta enligt 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete — uppbära ett årligt understöd av 480 kronor, att utgå av statens vattenfallsverks medel.

14:o.

Förre domänintendenten Gunnar Pettersson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Pettersson är född den 11 oktober 1880 och således 65 år gammal;

att han under åren 1917—1923 innehåft anställning såsom biträde åt domänintendenten i Örebro län och under tiden 1 januari 1924—31 december 1945 varit förordnad såsom domänintendent i samma län;

samt att han såsom domänintendent åtnjutit arvode, vilket sedan den 1 januari 1924 utgått med 3 000 kronor för år jämte oregrerat dyrtidstillägg och kristillägg.

Domänstyrelsen har, i anledning av en av Pettersson hos styrelsen gjord ansökning, hemställt om utverkande av en årlig pension åt Pettersson å 2 000 kronor, att utgå av statens domäners fond, samt därvid bland annat åberopat Petterssons långa anställningstid i statens tjänst, 29 år, och de av honom åtnjutna avlöningsförmånerna.

Statskontoret har tillstyrkt, att tjänstepension utverkas åt Pettersson. Ämbetsverket har, under erinran om 1945 års riksdags beslut om pension åt domänintendenterna G. F. Flodkvist och G. A:son Ahrén (bankoutsk. utl. 1945 nr 26 punkt 15 och 16), föreslagit, att pensionen till Pettersson bestämmas till ($\frac{2}{3} \times 3\,000 = 2\,000$; $2\,000 - 10\%$ därav =) 1 800 kronor för år att utgå från och med den 1 januari 1946. Å beloppet borde utgå dyrtidstillägg och kristillägg.

Jag ansluter mig till statskontorets förslag och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre domänintendenten i Örebro län Gunnar Pettersson må, räknat från och med den 1 januari 1946, under sin återstående livstid uppbära en årlig pension av 1 800 kronor, att utgå av statens domäners fond.

Vad föredraganden sålunda under punkterna 1:o—14:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämman, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Westerlind.